

Intervenció al Parlament de Catalunya

Comissió d'Acció Exterior i Cooperació, Relacions Institucionals i Transparència

Parlament de Catalunya, 14 d'abril de 2016

Compareixença d'una representació de la Plataforma Catalana contra el TTIP davant la Comissió d'Acció Exterior i Cooperació, Relacions Institucionals i Transparència perquè informi sobre l'impacte de l'Associació Transatlàntica per al Comerç i la Inversió (TTIP) i de l'Acord integral d'economia i comerç (CETA)

En relació al Tractat hi ha tres qüestions que, des del punt de vista sindical i quant a la situació laboral i social dels treballadors i treballadores, ens preocupen de manera especial:

- L'ensorrament definitiu del projecte europeu. El TTIP és una fugida endavant que no fa front als problemes que té avui Europa –inversió interna frau fiscal, crisi del model social, dèficit democràtic- i que requereixen que se'ls hi dediqui tota l'energia.
- La desregulació laboral, medi ambiental, sanitària i la prestació dels serveis públics. L'harmonització regulatòria en un escenari de competitivitat –de iure o de facto- pot acabar devaluant el model europeu.
- La pèrdua de democràcia. La prevalença dels mecanismes d'arbitratge i regulatoris interfereixen en la capacitat jurídica (ISDS) i legislativa (consell de cooperació...) tant dels tribunals de justícia com parlaments nacionals o europeus i comporten una pèrdua de capacitat de govern, una pèrdua de sobirania que pot acabar fent-nos dependents de les multinacionals.

En primer lloc crec que podem afirmar que avui aquest Tractat, des del punt de vista econòmic no és necessari. Els beneficis suposats poden obrir la bretxa entre països.

La justificació del TTIP no rau, en el cas europeu, en la necessitat d'atreure inversió privada, ja que Europa exporta amb força i atrau suficient inversió estrangera.

Tots i totes som conscients, i l'escàndol dels papers de Panamà no ha fet més que evidenciar-ho, que en relació a la inversió pública el problema que tenim és de frau i evasió fiscal, que el 2012 va suposar pel conjunt de la UE una pèrdua d'ingressos de

prop d'1 bilió d'euros. Solucionar-ho té una enorme incidència en el creixement i l'ocupació.

Per tant el problema d'Europa no és de manca d'inversió externa, de necessitat d'atreure-la, sinó d'inversió a l'interior de la mateixa Europa, entre uns països que es distancien cada vegada més, tant en els seus indicadors econòmics com en la confiança mútua.

El perill és que el TTIP suposi '*Una perillosa distracció per Europa*' que ens allunyi de la necessitat real de corregir l'orientació del projecte europeu per fer-lo viable. Una distracció que no respon a necessitat econòmica o comercial, sinó a l'interès i pressió d'unes multinacionals que estan aprofitant les debilitats de la construcció europea en el pla fiscal. Volen utilitzar la finestra d'oportunitat i la manca de lideratge polític a la UE per forçar també avenços en l'agenda desregulatòria.

Els diversos estudis previs que ha fet la Comissió mostren prediccions bastant menys ambicioses. Si bé preveuen un augment del comerç transatlàntic, en el cas de la UE aquest és en gran mesura a costa del comerç intern (fins al 30%) el que es tradueix en un creixement del PIB modest, de no més del 0,3% a l'1,3% en deu anys.

Algun estudi ja apunta que tot i l'augment del volum comercial, el TTIP comportarà una pèrdua neta en el balanç per compte corrent, amb un descens de l'activitat econòmica, especialment en els sectors de baix valor afegit. Aquesta pèrdua d'activitat es traduirà en menys ocupació, menors salaris, reducció d'ingressos fiscals i una major pressió sobre els sistemes de seguretat social. Els estats s'enfrontaran amb un escenari negatiu on les pèrdues d'ingressos i l'augment de les prestacions socials pressionaran a la baixa el model social actual.

Hi ha algun estudi més optimista, per exemple en relació a les rendes, que planteja un increment, fins el 2027, de 12.300 € al llarg de tota la vida laboral (uns 545 € anuals). Però no podem oblidar que l'augment del PIB no comporta automàticament un augment equilibrat de les rendes, ja sigui entre capital i treball, ja sigui entre els diferents segments salarials. Una qüestió sobre la qual hem d'estar sensibilitzats veient com han crescut les desigualtats en el nostre país aquests darrers temps.

En relació a l'ocupació hi ha estudis que plantegen escenaris optimistes de creació d'ocupació que oscil·len entre la creació de 2 milions de llocs de treball i els 124.000. Però queda clar que són els sectors més competitius els que absorbeixen els recursos d'aquells més febles i pressionats, la qual cosa evidencia que caldrà fer front a les conseqüències que el reajustament té en termes de demanda interna.

L'impacte que pot tenir el TTIP serà molt diferent en funció del teixit econòmic i empresarial. A Espanya i Catalunya la tendència històrica a un dèficit per balança

corrent no és un bon precedent. La baixa inversió en R+D+I (1,24% del PIB davant del 2,94% a Alemanya o el 3,32% a Finlàndia), la poca especialització tecnològica, la reduïda productivitat i el nombre mitjà de les empreses (4,7 treballadors de mitjana, davant de 11,7 a Alemanya) impliquen un model en què tradicionalment la competitivitat no es genera a través del valor afegit sinó dels baixos salaris i costos de producció. Les polítiques d'austeritat aplicades en el marc de la governança econòmica europea, amb retallades en la inversió pública, falta de crèdit a les empreses, fugida de cervells i precarització de l'ocupació en el marc de la reforma laboral, no han fet sinó reforçar aquesta tendència.

És possible que els països que per la seva elevada productivitat i especialització puguin adaptar de manera dinàmica la seva oferta als fluxos de demanda global vegin una oportunitat. Però en el cas de l'estat espanyol el TTIP pot reforçar la tendència actual a la pauperització del model productiu, la desindustrialització i la terciarització econòmica.

En segon lloc, des del punt de vista de l'ocupació i les condicions laborals el tractat no és innocu.

La Comissió insisteix que es respectaran els estàndards mínims en aspectes fonamentals, com els drets laborals o el medi ambient, però la realitat és que no s'ha determinat cap mecanisme que permeti que en un entorn de concurrència competitiva es vagin a respectar i mantenir els estàndards més alts. És cert que no es planteja l'harmonització, però tot i que prevalgui el reconeixement mutu de les regulacions i normes, sabem que quan entren en contacte ordenaments (laborals) dispars i es deixa a la lliure elecció del capital el lloc per ubicar l'empresa o el lloc on prestar els serveis, apareix el dúmping social (deslocalitzant empreses o desplaçant treballadors) o la competència normativa. De facto ens podem trobar amb una harmonització a la baixa. Per això no es pot obviar que als EUA només s'han signat 14 dels 189 convenis laborals, i 2 dels 8 convenis fonamentals de l'OIT, entre els quals no figuren els de negociació col·lectiva, llibertat sindical o discriminació.

Podem preveure forts ajustos en l'ocupació i en la qualitat de la contractació, en ser considerada un obstacle a la mobilitat laboral. Hi ha qui estableix la legislació laboral i, en particular la negociació col·lectiva, com element que afecta directament la competitivitat. Malauradament, pel que sembla, la possibilitat d'establir estàndards comuns (OIT) o d'introduir clàusules d'intangibilitat o no regressivitat, que garanteixin nivells laborals inalterats, no semblen considerar-se en la negociació.

S'estan fent propostes per forçar la inclusió en el futur Tractat de clàusules de no regressivitat, de reconeixement dels estàndards laborals, d'excepció de les qüestions laborals de l'àmbit d'actuació del sistema especial de resolució de controvèrsies, etc.

Però tot i així, cap d'aquestes clàusules -en el dubtós cas de integrar-se- evitaria la futura carrera a la baixa dels drets laborals. L'experiència de la UE així ho ha demostrat.

La Comissió Europea ha mostrat aquests anys una obsessió 'ideològica' per la reducció dels salaris com a base per millorar la competitivitat. Per això es planteja la possibilitat de rebaixar normatives laborals, com els convenis col·lectius, ja que s'entenen com 'barreres' pel comerç. Cal recordar que els EUA no han signat la majoria de les normatives laborals bàsiques, com aquelles que garanteixen la negociació col·lectiva, la llibertat d'associació i el dret a organitzar-se. Els efectes ja els sabem:

- deslocalització d'empreses, a la recerca de condicions que els permeti augmentar els seus beneficis, amb el conseqüent augment de l'atur.
- competència a la baixa que provoca una disminució en els salaris.

La Comissió és conscient del perill que el TTIP generi un fort atur perquè ja ha aconsellat als estats membres per utilitzar ajudes estructurals com el FEAG (Fons Europeu d'Adaptació a la Globalització) o el FSE (Fons Social Europeu).

En tercer lloc, els serveis públics en el punt de mira i l'afebliment de l'Estat i la democràcia.

La Comissió Europea diu que els serveis públics es mantindran al marge del TTIP amb una clàusula sobre exclusió de serveis 'proporcionats en l'exercici d'autoritat governamental' descrita en l'Acord General sobre el Comerç de Serveis de l'OMC (GATS en les seves sigles en anglès). Per si de cas el govern nord-americà ha anunciat que "qüestionarà el funcionament de qualsevol monopoli designat" en l'àmbit dels serveis públics.

La clàusula proposada no protegeix els serveis públics, donada la restringida definició sobre quins serveis poden ser efectivament exclosos.

El problema és que la privatització que s'anuncia serà difícilment reversible, especialment si s'adopta el plantejament de la 'llista negativa' adoptat en l'acord amb Canadà, en el qual tan sols es lliuren de la liberalització aquells sectors que hagin estat assenyalats expressament com a excepcions (davant de la 'llista positiva' en què s'enumeren els sectors oberts a la competència).

Si s'inclouen en el TTIP les mesures de protecció als inversors, aquests podran demandar els països on inverteixin per les pèrdues de beneficis que pugui ocasionar la reversió de privatitzacions ja fetes. Els governs locals ja no estaran autoritzats a fer

polítiques d'adjudicació a favor de fins socials i mediambientals importants. Es beneficiarien de nou les corporacions transnacionals, que desbancaran els proveïdors locals i es faran amb els contractes.

Finalment, en relació al control públic del sector financer, la CE tracta d'usar el TTIP per afeblir les regulacions en matèria financera que es van introduir el 2008 per la crisi. Tot i que sembla evident que la 'regulació mínima' va ser una de les causes principals de la fallida del 2008, la Comissió vol aprofundir ara en la desregulació. La pressió ve especialment de la City londinenca, dels grans bancs alemanys i dels EUA, desitjosos d'usar el TTIP per afeblir les noves regulacions introduïdes.

Quan el TTIP pretén posar en peu d'igualtat les grans empreses amb els estats s'amenaça l'essència de la legitimitat democràtica. Quan en la resolució de disputes entre inversors i Estats s'equipara la condició jurídica del capital transnacional a la de l'Estat-Nació i es beneeix que es puguin demanar indemnitzacions quan les decisions dels Estats afectin de forma adversa els beneficis de les corporacions, s'estan qüestionant decisions democràtiques preses pels Estats sobirans. En definitiva, els drets socials i laborals queden supeditats a l'interès econòmic de les grans corporacions, aprofundint en la mercantilització de la vida social en tots els seus àmbits.

Aquestes qüestions ens preocupen des del món del treball. El Tractat és innecessari, amb uns beneficis econòmics dubtosos, però amb greus perills d'eixamplar la bretxa entre països, que pot fer augmentar la posició subalterna de la nostra economia. Correm el perill d'entrar en una fase de major desregulació en temes laborals, socials, mediambientals, fiscals, etc... amb resultats negatius sobre l'ocupació i la qualitat del treball, fent augmentar les desigualtats i afeblint la sostenibilitat econòmica, social i mediambiental. És necessari que el Parlament de Catalunya debati a fons el contingut, promogui la màxima informació pública, avalui els efectes d'aquest acord i es posicioni a favor de la sobirania nacional i la democràcia, del teixit econòmic i social del país i dels drets laborals i socials.

Joan Carles Gallego Herrera